

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Ellen Såthén

Var går gränsen?

Om staters skyldighet att inte erkänna utländska barnäktenskap

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Niklas Selberg

Termin: HT2021

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte	5
1.3 Frågeställningar	5
1.4 Metod	6
1.5 Material och tidigare forskning	7
1.6 Avgränsningar	8
1.7 Disposition	9
2 SLAVERI OCH TRÄLDM	10
2.1 Slaveri	10
2.1.1 Status eller tillstånd – slaveri de jure eller de facto?	10
2.1.2 Befogenheterna som är knutna till äganderätten	11
2.2 Träldom	12
2.2.1 'Servile marriage'	14
3 BARNÄKTENSKAP	15
3.1 Vem är ett barn?	15
3.2 Vad är ett barnäktenskap?	15
3.3 Tvångsäktenskap	17
3.4 Äktenskapens karaktär	18
3.4.1 Äktenskapets ingående och barns möjlighet till samtycke	18
3.4.2 Behandling av barnbruden under äktenskapet	19
3.4.3 Äktenskapets upplösning	20
4 ERKÄNNANDE AV BARNÄKTENSKAP	21
4.1 Erkännande av barnäktenskap	21
4.2 Skyldighet att inte erkänna en situation som laglig	22

5 ANALYS OCH SLUTSATSER	24
5.1 Den första frågeställningen	24
5.2 Den andra frågeställningen	29
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	31
RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	43

Summary

The thesis examines whether there is an obligation for states to not recognise foreign child marriages and whether child marriages are prohibited through the prohibitions against slavery, servitude or servile marriage. The review finds that there is no uniform definition for who is a child, what constitutes a child marriage and when one is mature enough to freely consent to marriage.

The definition of slavery most likely refers to both slavery *de jure* and slavery *de facto*. The necessary prerequisite is to examine whether a person is treated as an object. Regarding servitude, international courts have said the custom demands a particularly serious denial of liberty where the victim is forced to provide services and feels there is no opportunity to change the situation. However, the requirements have been criticised and it has been stated that the customs that constitute servitude should be defined individually. The relevant custom for the thesis is 'servile marriage', which refers to when a woman is commercialised through marriage. Child marriage is often characterised by onerous work, limited freedom of movement and difficulties in leaving the marriage. The degree of control means that child marriage is likely to be included under the prohibitions against slavery and servitude. However, it is not certain whether child marriages constitute 'servile marriage'.

An obligation not to recognise foreign marriages may be established in CEDAW as article 16(2) states that child marriages should have no legal effect. As mentioned, however, there is no clear definitions regarding which marriages constitute child marriages. The applicability of the principles of Article 41(2) ARSIWA is also discussed. The principle implies an obligation not to legally acknowledge a situation created by a serious breach of a peremptory norm. As shown, child marriage can constitute slavery and since slavery is a peremptory norm, there could be an obligation for states not to recognise foreign child marriages. What remains is the problem of defining a child marriage. It has also been questioned whether the principle expressed in ARSIWA is applicable to all peremptory norms.

Sammanfattning

Uppsatsen undersöker om det finns en skyldighet för stater att inte erkänna utländska barnäktenskap samt om barnäktenskap är förbjudna genom slaveri, trälldom eller 'servile marriage'. Granskningen konstaterar att det saknas en enhetlig definition för vem som är ett barn, vad som utgör ett barnäktenskap och när mognad infinner sig för att fritt samtycka till ett äktenskap.

Förbudet mot slaveri inkluderar sannolikt slaveri *de jure* och *de facto* och det kvarvarande rekvisitet är om någon anses behandlas som en ägodel. Angående trälldom har internationella domstolar krävt en särskilt allvarlig förnekelse av frihet där offret tvingas tillhandahålla tjänster samtidigt som de inte upplever någon möjlighet till att ändra situationen. Kraven har dock kritiserats och det har framförts att de sedvänjor som utgör trälldom bör definieras enskilt. Den för uppsatsen relevanta sedvänjan är 'servile marriage', vilket avser när en kvinna kommersialiseras genom äktenskap. Barnäktenskap karaktäriseras ofta av ett betungande arbete, en begränsad rörelsefrihet och svårigheter att lämna äktenskapet. Graden av kontroll medför att barnäktenskap sannolikt inkluderas under förbuden mot slaveri samt trälldom. Det är dock inte givet om barnäktenskap i sig kan utgöra 'servile marriage'.

En skyldighet att inte erkänna utländska äktenskap kan grundas i CEDAW då artikel 16(2) medför att barnäktenskap saknar rättslig verkan. Som nämnts saknas dock de nödvändiga definitionerna angående vilka äktenskap som utgör barnäktenskap. Även tillämpligheten för principerna i artikel 41(2) ARSIWA lyfts. Principerna innebär en skyldighet att inte lagligen erkänna en situation som skapats genom en allvarlig överträdelse av en *jus cogens*-norm. Som visat kan barnäktenskap utgöra slaveri och då slaveri är en *jus cogens*-norm skulle det kunna föreligga en skyldighet för stater att inte erkänna utländska barnäktenskap. Kvarstår gör problematiken med att definiera barnäktenskap samt att det har ifrågasatts ifall principen som kommer till uttryck i ARSIWA är tillämplig på alla *jus cogens*-normer.

Förkortningar

ARSIWA	International Law Commission Articles on State Responsibility for Internationally Wrongful Acts
Barnkonventionen	FN:s konvention om barnets rättigheter
Bellagio-Harvard-riktlinjerna	The Bellagio-Harvard Guidelines on the Legal Parameters of Slavery
CEDAW	FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor
EKMR	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna
EU	Europeiska unionen
Europadomstolen	Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna
FN	Förenta nationerna
IACHR	Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter
ICPD	International Conference on Population and Development
Slaverikonventionen	The Convention to Suppress the Slave Trade and Slavery
Tilläggskonventionen	The Supplementary Convention on Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery
UNICEF	United Nations Children's Fund

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I samband med de senaste årens flyktingströmmar till Europa har frågan om hur barnäktenskap ska hanteras diskuterats livligt. Debatten tog fart i Sverige när det uppdagades att en 14-årig asylsökande flicka hade placerats ihop med hennes 21-årige make.¹ Somliga menade att barnäktenskap i huvudsak skulle respekteras då de var giltiga i den stat de ingåtts.² Dåvarande barnombudsmannen anförde å andra sidan att barn ur ett barnrättsperspektiv aldrig kan samtycka till äktenskap.³ En rapport som Migrationsverket genomförde 2015 visade att 132 barn var gifta när de sökte asyl i Sverige. Mörkertalet befaras dock vara stort och antalet gifta asylsökande barn kan vara betydligt fler.⁴ Liknande siffror finns i flera europeiska länder. Tyskland identifierade 1 475 gifta asylsökande barn under sommaren 2016.⁵ I Nederländerna identifierades 210 gifta asylsökande barn mellan 2014 och 2016.⁶

Det internationella samfundet har vidtagit flera åtgärder för att komma till bukt med barnäktenskap. Man har försökt enas om ett ålderskrav för att ingå äktenskap,⁷ antagit bestämmelser om att äktenskap som ingås med barn inte ska ha någon rättslig verkan,⁸ och försöker säkerställa att äktenskap endast ingås med makarnas fria och fullständiga samtycke.⁹ Sverige erkänner sedan

¹ Wendle.

² Saf.

³ Malmberg.

⁴ Migrationsverket s. 6.

⁵ Harris.

⁶ Wijffelman s. 104 f.

⁷ Se t.ex. Europaparlamentets resolution av den 5 oktober 2005 punkt 7, 10, 12; Europaparlamentets resolution av den 4 juli 2018 punkt 1; CEDAW recommendation No. 21; preambeln till New York-konventionen; artikel 2 tilläggskonventionen; princip II Resolution 2018 (XX).

⁸ Artikel 16(2) CEDAW.

⁹ ICPD punkt 5.5 och 4.21; Resolution 69/156 s. 3 punkt 1; Resolution 71/175 s. 3 punkt 2; Resolution 41/8 s. 4 punkt 3.

2019 inga utländska äktenskap om någon av parterna var under 18 år när äktenskapet ingicks.¹⁰ Liknande lagstiftning har antagits i Danmark, Nederländerna och Tyskland.¹¹ Enligt Förenta nationernas (FN) Agenda 2030 ska barnäktenskap avskaffas innan 2030.¹² Samtidigt förväntas ytterligare 110 miljoner barnäktenskap genomföras fram till dess.¹³

1.2 Syfte

Uppsatsens syfte är att utreda om det finns en skyldighet för stater att inte erkänna utländska barnäktenskap utifrån två aspekter. Utifrån den första aspekten ämnar uppsatsen att undersöka om det finns en skyldighet för stater att inte erkänna äktenskapen mot bakgrund av ett eventuellt förbud mot barnäktenskap inom internationell rätt. Den andra aspekten fokuserar på att undersöka om förbudet mot slaveri och träldom kan anses omfatta ett förbud mot barnäktenskap.

1.3 Frågeställningar

För att uppfylla uppsatsens syfte har följande frågeställningar formulerats:

1. Är barnäktenskap förbjudna under internationell rätt, däribland genom förbuden mot slaveri och träldom?
2. Oaktat svaret på den första frågan, finns det en skyldighet för stater att inte erkänna utländska barnäktenskap?

¹⁰ 1 kap 8 a § lag (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

¹¹ SOU 2017:96 s. 87, 91 f.

¹² Agenda 2030 mål 5(3).

¹³ UNICEF (2021b) s. 12, 16, 28.

1.4 Metod

Den rättsdogmatiska metoden som används för att besvara frågeställningarna är en vetenskaplig disciplin vars mål är att systematisera, kartlägga och tolka gällande rätt.¹⁴ Metoden syftar till att besvara och lösa rättsliga problem genom att analysera de allmänt accepterade rättskällorna. Metoden syftar däremot inte till att granska hur specifika rättsregler tillämpas och tolkas i praktiken. Gällande rätt är dock inte en objektiv existerande sanning som kan uppnås utan är snarare en god juridisk argumentation grundad i de allmänt accepterade rättskällorna.¹⁵

Uppsatsen utgår dock inte från de allmänt accepterade rättskällorna i svensk rätt utan tar istället avstamp i den internationella rätten. De allmänt accepterade källorna framkommer av artikel 38 i Stadgan för den internationella domstolen och utgörs av konventioner, internationell sedvanerätt och allmänna rättsprinciper. Utöver nämnda rättskällor finns det även subsidiära rättskällor, vilka utgörs av rättspraxis samt doktrin. Dessa används som hjälpmedel för att fastställa den gällande rätt som råder enligt de allmänt accepterade rättskällorna.¹⁶

En nackdel med den rättsdogmatiska metoden är att den enbart fokuserar på rättsliga källor.¹⁷ På grund av den internationella rättens karaktär kommer hänsyn även tas till icke-bindande instrument, även kallad "soft law". Instrumenten består av deklARATIONER, resolutioner, vägledande principer samt allmänna rekommendationer och kommentarer från folkrättsliga organ. Soft law är inte bindande i sig men kan vara betydelsefullt för tolkningen av rättskällor, manifestera rättsövertygelser och för påvisandet av en statlig praxis.¹⁸

¹⁴ Peczenik s. 42 ff.; Olsen s. 111.

¹⁵ Sandgren s. 651 f.

¹⁶ Henriksen s. 21 f; jmf artikel 38 ICJ-stadgan; artikel 32 Wienkonventionen.

¹⁷ Kleineman s. 21.

¹⁸ Henriksen s. 35 f.

I uppsatsen aktualiseras flera domstolsavgöranden. Domstolarnas jurisdiktioner skiljer sig åt, men Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) och Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter (IACHR) har ett aktivt samarbete som bygger på likheter mellan konventionerna, kraven för att väcka talan och tolkningsprinciperna.¹⁹ Även ett inte primärt folkrättsligt relevant domstolsavgörande kommer beröras. Det gäller *R. v. Tang* från Australiens högsta domstol, High Court of Australia, där Europadomstolens prejudikat tagits i beaktning.²⁰ Även om domstolarna inte binder varandra är deras avgöranden viktiga för den rättsliga diskursen om slaveri och för påvisandet av den internationella tolkningen av slaveri.

1.5 Material och tidigare forskning

Det folkrättsliga regelverket om slaveri består primärt av internationella överenskommelser. Uppsatsen fokuserar främst på definitionerna av slaveri och träldom som återfinns i Convention to Suppress the Slave Trade and Slavery (slaverikonventionen) och Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery (tilläggskonventionen).

Uppsatsen presenterar även diskursen inom doktrinen angående tolkningen av slaverikonventionens definition och vilka sedvänjor som kan anses omfattas. Särskilt bör nämnas Jean Allain, professor vid Monash University och före detta rådgivare för Anti-Slavery International samt Vladislava Stoyanova, docent vid Lunds universitet. Framstående forskare inom egendomsrätt och slaveri har även genom Research Network on the Legal Parameters of Slavery sammanställt *The Bellagio-Harvard Guidelines on the Legal Parameters of Slavery* (Bellagio-Harvard-riktlinjerna) vilka avser att vara en vägledning för att tolka definitionen av slaveri i slaverikonventionen.

¹⁹ Europarådet, Europadomstolen och IACHR, *Dialogue Across the Atlantic*, förord.

²⁰ *R. v. Tang* s. 13.

Riktlinjerna har citerats av IACHR.²¹ Som ovan nämnt granskas även internationella domstolsavgöranden.²²

Det internationella regelverket kring barnäktenskap består till stor del av internationella konventioner om äktenskap. Forskningen om barnäktenskap är till stor del utförd av internationella organisationer som Anti-Slavery International och End Child Prostitution, Child Pornography, and Trafficking of Children for Sexual Purposes samt organ som United Nations Children's Fund (UNICEF) och United Nations Population Fund. De rapporter som används består av omfattande data-, rapport- och litteraturstudier. På grund av uppsatsens omfattning och tidsbegränsningar samt komplexiteten i rådatan har det inte funnits utrymme att gå in på studiernas primärkällor. Även uttalanden från FN:s generalförsamling, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och de kommittéer som övervakar FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) är centrala för förståelsen av barnäktenskap.

1.6 Avgränsningar

Uppsatsen granskar inte äktenskap som ingåtts frivilligt mellan två unga personer. Fokus kommer att ligga på äktenskap där den yngre parten är en flicka, då barnäktenskap av detta slag är vanligast.²³ Anledningarna till att barnäktenskap förekommer är många och komplexa,²⁴ men dessa bakomliggande orsaker omfattas inte av uppsatsens frågeställningar.

²¹ Monash University; *Brasil Verde Workers* § 272.

²² Se avsnitt 1.4.

²³ UNICEF (2021a) s. 12; jmf UNICEF, *Child Marriage*; Murray Gastón, Misunas och Cappa s. 221.

²⁴ UNFPA s. 12.

Gällande erkännande av barnäktenskap kommer det enbart utredas ifall en stat är skyldig att inte erkänna utländska barnäktenskap utifrån principerna som framkommer i International Law Commission Articles on State Responsibility for Internationally Wrongful Acts (ARSIWA) och CEDAW. Frågor om ansvar för den stat där äktenskapet ingås ligger utanför uppsatsens frågeställningar. De ekonomiska och rättsliga konsekvenserna för parterna i ett utländskt äktenskap som inte erkänns samt problematiken kring rätten till familjeliv i artikel 8 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (EKMR) kommer inte heller att beröras.

I förhållande till tilläggskonventionen kommer fokus endast ligga på 'servile marriage' då övriga sedvänjor saknar relevans för uppsatsen. I brist på lämplig svensk term kommer det engelska begreppet 'servile marriage' användas. På grund av utrymmesskäl utgår även frågeställningar om tvångsarbete, tortyr och människohandel.

1.7 Disposition

Framställningen inkluderar fem kapitel för att besvara uppsatsens syfte. Slaveri, trälldom och servile marriage' definieras genom internationella bestämmelser, gällande forskningsläge och praxis under kapitel 2. I kapitel 3 utreds definitionerna av barn, barnäktenskap och tvångsäktenskap. För att kunna dra paralleller till slaveri beskrivs även barnäktenskapens karaktär utifrån behandlingen under äktenskapet och möjligheterna att lämna dem. Kapitel 4 berör reglerna om erkännande av utländska barnäktenskap utifrån relevanta regelverk. Avslutningsvis återfinns en analys med slutsatser i kapitel 5 där framställningens första frågeställning primärt besvaras utifrån kapitel 2 och 3 medan kapitel 2 och 4 ligger till grund för bevarandet av den andra frågeställningen.

2 Slaveri och trälldom

2.1 Slaveri

Förbudet mot slaveri framkommer i ett stort antal konventioner, har uppnått status som internationell sedvanerätt och är en *jus cogens*-norm.²⁵ Definitionen av slaveri i slaverikonventionen har betraktats som internationellt accepterad i snart ett sekel och lyder:

”Slavery is the status or condition of a person over whom any or all of the powers attaching to the right of ownership are exercised.”²⁶

Definitionen består av två grundläggande aspekter, vilka utgörs av statusen eller tillståndet för en person, samt utövandet av någon eller alla av de befogenheter som är knutna till äganderätten.²⁷ Definitionen har bekräftats i tilläggskonventionen,²⁸ och har godtagits av Europadomstolen.²⁹

2.1.1 Status eller tillstånd – slaveri *de jure* eller *de facto*?

De senaste decennierna har det dock pågått en diskussion bland domstolar och forskare om definitionen avser både slaveri *de jure* och slaveri *de facto*.³⁰ Enligt Allain skiljer frasen "status eller tillstånd" mellan de två. "Status" syftar på ett erkännande av slaveri i lagen, slaveri *de jure*, medan "tillstånd" avser omständigheter som skulle kunna utgöra slaveri, slaveri *de facto*.³¹

²⁵ Artikel 5 UNDHR; artikel 8 ICCPR; artikel 4(1) EKMR; artikel 5(1) EU-stadgan; artikel 2(b) slaverikonventionen; Artikel 48(1) ARSIWA; Artikel 53 Wienkonventionen; ILC Yearbook (2001) s. 112 f, punkt 4–6; se mer Henriksen s. 33 f, 127, 132 f samt artikel 53 Wienkonventionen.

²⁶ Allain (2012) s. 199, 204; Allain (2013) s. 111, 116; artikel 1 slaverikonventionen.

²⁷ *Brasil Verde Workers* § 269.

²⁸ Artikel 7(1) tilläggskonventionen.

²⁹ *Siliadin v. France* § 122.

³⁰ Allain (2012) s. 204; Johansson s. 193.

³¹ Allain (2009b) s. 261.

Europadomstolen har tidigare tolkat definitionen restriktivt till att endast omfatta slaveri *de jure*.³² Slaveri skulle därmed endast existera om den nationella lagen tillåter ägande av personer.³³ Vissa forskare menar dock att senare praxis från Europadomstolen visar på ett fränsteg från den restriktiva tolkningen. Stoyanova hävdar att rättsfall som *M. and others v. Italy and Bulgaria* och *Rantsev v. Cyprus and Russia* visar på en öppning i domstolens resonemang och ett inkluderande av slaveri *de facto*.³⁴

Australiens högsta domstol menar att ”status” hänvisar till förekomsten av en äganderätt av andra människor och att syftet med att använda ordet ”tillstånd” i slaverikonventionen var att omfatta även slaveri *de facto*.³⁵ En sådan definition är enligt Allain principiellt viktig eftersom slaveri *de jure* inte längre existerar.³⁶ Även IACHR har konstaterat att slaveri kan existera och är förbjudet även utan den lagliga rätten att äga en person.³⁷

2.1.2 Befogenheterna som är knutna till äganderätten

Privaträttsligt ägande av människor är numera en rättslig omöjlighet då inget land tillåter slaveri som ägandeform. Definitionen av slaveri tar därmed inte sikte på ägandet av en person utan på maktutövandet över personen genom utövandet av de befogenheter som knyts till äganderätten.

FN:s generalsekreterare har framhållit att befogenheterna som är knutna till äganderätten karaktäriseras av möjligheten att köpa eller överlåta en person. Dessutom ska absolut kontroll utövas över personen och dess arbete, samt att äganderätten till produkten av arbetet tillfaller ”ägaren” utan proportionell ersättning. Avslutningsvis ska bestämdheten eller ärftligheten av statusen eller tillståndet beaktas. Australiens högsta domstol har instämt i resonemanget.

³² *Siliadin v. France*, § 122; jmf Cullen s. 308.

³³ Cullen s. 308 f; Stoyanova s. 246.

³⁴ Stoyanova s. 246 f.

³⁵ *R. v. Tang* s. 11.

³⁶ Allain (2013) s. 121.

³⁷ *Brasil Verde Workers* § 269, 271.

Enligt Bellagio-Harvard-riktlinjerna är det arten av det utförda arbetet, arbetsmiljön, arbetsvillkoren och begränsningarna i rörelsefriheten som primärt ska beaktas för att avgöra om en person lever under slaveri. Begränsningen av rörelsefriheten behöver inte ske fysiskt, att undanhålla identitetshandlingar och andra indirekta begränsningar av den fria rörligheten kan vara tillräckligt. Det ska även beaktas om tillståndet upplevs som obestämt i tid och omöjligt att förändra för personen i fråga. Utövandet av befogenheterna upprätthålls ofta med hjälp av våld, bedrägeri och/eller tvång.

Utövandet av de befogenheter som är knutna till äganderätten ska enligt IACHR förstås som att kontroll utövas över en person så att det väsentligt berövar personen dess individuella frihet. Jean Allain och Robin Hickey sammanfattar befogenheterna genom att likställa slaveri med situationer där en person kontrolleras på ett sätt som man kontrollerar ett objekt. Även FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har uttalat att det är kontrollen och ägandet, ofta åtföljda av hot om våld, som är centrala för att identifiera förekomsten av slaveri.

2.2 Träldom

Träldom är förbjudet enligt internationell rätt men definieras inte i någon konvention.³⁸ Tilläggskonventionen använder istället uttrycket 'institutions or practices similar to slavery', vilket Allain menar ska tolkas synonymt med träldom.³⁹ Det finns enligt Stoyanova även stöd för denna ståndpunkt i Europadomstolens praxis.⁴⁰ De sedvänjor som listas i tilläggskonventionen är skuldslaveri, livegenskap, 'servile marriage' och handel med barn.⁴¹

³⁸ Artikel 4 UNDRHR; artikel 5(1) EU-stadgan; artikel 4(1) EKMR; artikel 8(2) ICCPR; jmf Stoyanova s. 251; Allain (2013) s. 145; Allain (2009a) s. 304.

³⁹ Allain (2009a) s. 304 f; Allain (2013) s. 144.

⁴⁰ Stoyanova s. 252; *Siliadin v. France* § 123–124.

⁴¹ Artikel 1 tilläggskonventionen.

Europadomstolen har inte enhetligt definierat termen trälldom,⁴² men ett antal rekvisit har ställts upp för att avgöra om en sedvänja utgör trälldom. Situationen måste innebära en särskilt allvarlig förnekelse av frihet,⁴³ en påtvingad skyldighet att tillhandahålla tjänster och bo på någon annans egendom samt en avsaknad av makt att ändra tillståndet.⁴⁴ Offrets känsla av att det inte finns någon möjlighet att förändra en upplevd permanent situation är tillräcklig för att uppfylla kravet på avsaknad av makt att ändra tillståndet, om känslan framkallas eller hålls vid liv av de ansvariga för situationen.⁴⁵ Nämnade rekvisit har också bekräftats och antagits av IACHR.⁴⁶

Stoyanova har kritiserat rättsutvecklingen då en gemensam definition av trälldom är problematisk att nå eftersom sedvänjorna i tilläggskonventionen är väsensskilda.⁴⁷ Allain för ett liknande resonemang och försöker istället för att nå en enda definition av trälldom definiera de olika trälldomshandlingarna i tilläggskonventionen var för sig.⁴⁸

Oaktat definitionen av trälldom hävdar Allain att livegenskap och 'servile marriage' per definition utgör former av slaveri och förbjuds genom slaverikonventionen.⁴⁹ Även FN:s generalsekreterare har uttryckt att sedvänjorna i tilläggskonventionen i huvudsak omfattas av slaverikonventionen.⁵⁰

⁴² Allain (2013) s.159 f.

⁴³ Van Droogenbroeck v. Belgium s. 30 §§ 79–80.

⁴⁴ *Siliadin v. France*, § 123; *C.N. and V.* § 90; jmf Van Droogenbroeck v. Belgium s. 30 §§ 79–80.

⁴⁵ *C.N. and V.* § 91.

⁴⁶ *Brasil Verde Workers* §§ 279–280.

⁴⁷ Stoyanova s. 252–258.

⁴⁸ Allain (2013) s. 166–201.

⁴⁹ Allain (2013) s. 144, 202.

⁵⁰ Generalsekreterarens rapport till resolution 388 (XIII) punkt 27.

2.2.1 'Servile marriage'

'Servile marriage' är en snävare term än tvångsäktenskap⁵¹ och tar sikte på tre specifika fall där en kvinna kommersialiseras genom äktenskap.⁵² 'Servile marriage' föreligger när en kvinna gifts bort mot betalning utan möjlighet att vägra, överläts till en annan person av sin make eller ärvs som maka av makens släktingar.⁵³ Allain menar att 'servile marriage' är en form av slaveri då sedvänjan karaktäriseras av ett utövande av befogenheter knutna till äganderätten, till exempel genom att bruden kan köpas och säljas samt saknar en möjlighet till att vägra giftermålet.⁵⁴

Offer för 'servile marriage' möter ofta hinder för att lämna äktenskapen eftersom deras familj och samhälle på grund av ekonomiska skäl samt traditionella och kulturella övertygelser inte försörjer dem.⁵⁵

⁵¹ Se avsnitt 3.3.

⁵² Allain (2013) s. 190 f.

⁵³ Artikel 1(c) tilläggskonventionen.

⁵⁴ Allain (2013) s. 190 f.

⁵⁵ FN:s generalförsamling A/HRC/21/41 s. 5 punkt 18.

3 Barnäktenskap

3.1 Vem är ett barn?

Det finns ingen internationell definition av vem som ska anses vara ett barn.⁵⁶ Barnkonventionen definierar barn som varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndig tidigare enligt nationell lagstiftning.⁵⁷ Barnkonventionen är världens mest ratificerade människorättskonvention med 196 parter.⁵⁸

3.2 Vad är ett barnäktenskap?

Barnäktenskap har definierats av fördragsorgan och internationella organisationer som ett äktenskap där minst en av parterna är under 18 år.⁵⁹ Barnäktenskap kan även avse föreningar genom kulturella och religiösa sedvänjor.⁶⁰ I många samhällen involverar äktenskapet en överföring av gåvor, egendom eller pengar i form av hemgift eller brudpeng.⁶¹ Det är svårt att uppskatta antalet barnäktenskap i världen då många av dem inte registreras hos myndigheterna.⁶² UNICEF estimerar att 650 miljoner av världens gifta kvinnor var under 18 år när de ingick äktenskap.⁶³

Det finns dock ingen internationell definition av barnäktenskap eftersom det saknas en enhetlig internationell reglering av minimiåldern för att ingå äktenskap.⁶⁴ Konventioner och rekommendationer ställer upp allt från tydliga

⁵⁶ Eriksson s. 42; SOU 2012:35 s. 119

⁵⁷ Artikel 1 barnkonventionen,

⁵⁸ UNICEF, *Convention on the rights of the child*; Åhman, Leviner och Zillén s. 27; UNCTC, *Convention on the Rights of the Child*.

⁵⁹ ECPAT s. 8; OHCHR (2014) s. 3 punkt 4–5; CEDAW/CRC Joint general recommendation s. 7.

⁶⁰ Parsons m.fl. s. 12.; Resolution 41/8 s. 2; Anti-Slavery International (2013) s. 6.

⁶¹ Anti-Slavery International (2013) s. 23 f.

⁶² UNFPA s. 53; Anti-Slavery International (2013) s. 39

⁶³ UNICEF (2021a) s. 12.

⁶⁴ SOU 2017:196 s. 41; SOU 2012:35 s. 77 f.

ålderskrav på 18 år till att endast uppmana staterna att motverka barnäktenskap genom att anta en minimiålder, vilken sällan definieras.⁶⁵ Vissa konventioner använder begreppen *fullvuxna* och *giftasvuxna*, vilket avser att en viss ålder och mognad ska inträtt.⁶⁶ Begreppen är dock problematiska att tolka då synen på vilken ålder som anses vara tillräcklig skiljer sig mellan stater.⁶⁷ FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har angett att minimiåldern för äktenskap bör göra det möjligt för individen att fatta ett informerat och otvunget beslut.⁶⁸ FN:s generalförsamling har uttalat att minimiåldern inte bör vara lägre än 15 år.⁶⁹

I motsats till ovanstående har Afrikanska unionen fastställt en minimiålder på 18 år,⁷⁰ något som många av medlemsstaternas nationella lagstiftning strider mot då de endast följer rekommendationen från FN:s generalförsamling.⁷¹ I Väst- och Centralafrika gifter sig nästan 40% av unga kvinnor före 18 års ålder.⁷² Detta kan tyda på att 15 år är en mer acceptabel minimiålder för många afrikanska stater.⁷³ Det bör dock noteras att 13 % av kvinnorna har gift sig innan sin 15-årsdag i samma område.⁷⁴

Det finns ingen tillförlitliga data för antalet barnäktenskap i stora delar av Europa, Centralasien och Nordamerika. I de länder där data finns visar statistik på att 4–12 % av kvinnorna i Östeuropa ingått äktenskap innan de fyllt 18 år. Många av länderna har dock en lagstadgad minimiålder på 18 år för att ingå äktenskap, om inte speciella omständigheter föreligger.⁷⁵ Inom

⁶⁵ Eriksson s. 31; Europaparlamentets resolution av den 5 oktober 2005 punkt 7, 10, 12; Europaparlamentets resolution av den 4 juli 2018 punkt 1; CEDAW recommendation No. 21; jmf preambeln till New York-konventionen; artikel 2 tilläggskonventionen.

⁶⁶ Se t.ex. artikel 16(1) UNDHR; artikel 12 EKMR, artikel 23(2) ICCPR.

⁶⁷ Eriksson s. 32 f.

⁶⁸ CCPR General Comment No. 28 punkt 23.

⁶⁹ Princip II Resolution 2018 (XX).

⁷⁰ Artikel 21 ACRWC; artikel 7(b) Protocol to the African Charter.

⁷¹ Gaffney-Rhys s. 365.

⁷² UNICEF, *Child Marriage*.

⁷³ Gaffney-Rhys s. 365.

⁷⁴ UNICEF, *Child Marriage*.

⁷⁵ Girls Not Brides.

Europeiska unionen (EU) är minimiåldern för att ingå äktenskap 18 år i samtliga medlemsstater. Alla medlemsstater utom Sverige, Danmark, Nederländerna och Tyskland tillåter dock en lägre giftasålder, i regel 16 år, om det finns ett samtycke från föräldrar eller relevanta myndigheter.⁷⁶

Det enda människorättsinstrument som uttryckligen förbjuder barnäktenskap är CEDAW,⁷⁷ vilken har ratificerats av 189 stater.⁷⁸ Artikel 16(2) i CEDAW slår fast att barns trolovning och giftermål inte ska ha någon rättslig verkan.⁷⁹ Den fördragsövervakande kommittén för CEDAW har specificerat att minimiåldern för att ingå äktenskap bör vara 18 år.⁸⁰

3.3 Tvångsäktenskap

Det har anförts till FN:s generalförsamling att barnäktenskap ska anses utgöra tvångsäktenskap då barn inte kan ge ett informerat samtycke till äktenskap.⁸¹ I internationell rätt existerar inte begreppet "tvångsäktenskap". Istället framkommer rättigheten att samtycka till äktenskap i flera internationella konventioner.⁸² Tvångsäktenskap kan därmed anses vara ett äktenskap där fullständigt och fritt samtycke inte har förekommit.⁸³

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har angivit att åldern för att ingå äktenskap bör vara sådan att varje make kan ge sitt fria och fullständiga samtycke.⁸⁴ Staterna har uppmanats av FN att vidta alla lämpliga åtgärder i syfte att avskaffa seder, ålderdomliga lagar och sedvänjor för att säkerställa

⁷⁶ FRA.

⁷⁷ Wijffelman s. 107.

⁷⁸ UNTC, *CEDAW*.

⁷⁹ Artikel 16(2) CEDAW.

⁸⁰ CEDAW recommendation No. 21, punkt 36.

⁸¹ FN:s generalförsamling A/HRC/21/41 s. 4 f, punkt 13–14.

⁸² Allain (2013) s. 305; Allain (2015) s. 466 f; se artikel 16(2) UNDHR; artikel 23(3) ICCPR; artikel 10(1) ICESCR; artikel 16(1)(b) CEDAW; artikel 1(1) New York-konventionen; artikel 23(3) ICCPR; artikel 17(3) American Convention on Human Rights; artikel 33 Arab Charter on Human Rights; artikel 2 tilläggskonventionen.

⁸³ OHCHR (2020); Allain (2013) s. 184.

⁸⁴ CCPR General Comment No. 19 punkt 4; CCPR General Comment No. 28 punkt 23.

fullständig frihet i valet av make.⁸⁵ Vid International Conference on Population and Development (ICPD) antog 179 stater ett handlingsprogram för att eliminera barnäktenskap samt säkerställa att äktenskap endast ingås med makarnas fria och fullständiga samtycke.⁸⁶ Med samtycke avses makarnas samtycke och inte deras familjemedlemmars.⁸⁷

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har uttryckligen sagt att tvångsäktenskap under vissa omständigheter kan innebära slaveri eller trældom.⁸⁸

3.4 Äktenskapens karaktär

3.4.1 Äktenskapets ingående och barns möjlighet till samtycke

Ett samtycke kan inte anses vara fritt och fullständigt när en av parterna inte innehar tillräcklig mognad för att fatta ett välgrundat beslut.⁸⁹ Barn anses ha en sämre förmåga än vuxna att samla information samt förstå naturen och konsekvenserna av långsiktiga beslut. Barn anses inte heller ha den självständighet eller mentala och känslomässiga mognad som krävs för att förstå innebörden av äktenskapet.⁹⁰ Många flickor har liten förståelse eller exponering för andra livsalternativ och accepterar "villigt" äktenskap som sitt tilldelade öde.⁹¹ Barn anses därmed, på grund av sin ålder, inte kunna samtycka till äktenskap.⁹²

⁸⁵ Preamblen till New York-konventionen; Resolution 69/156 s. 3 punkt 1; Resolution 71/175 s. 3 punkt 2; Resolution 41/8 s. 4 punkt 3.

⁸⁶ ICPD punkt 5.5 och 4.21.

⁸⁷ Allain (2015) s. 467 f.

⁸⁸ OHCHR (2014), s. 8 f. avsnitt V punkt 21.

⁸⁹ UNICEF (2005) s. 1; UNFPA s. 11.

⁹⁰ Anti-Slavery International (2013) s. 17; Anti-Slavery International (2015) s. 2; jmf Jensen och Thornton s. 9 f; De Silva-De-Alwis s. 19.

⁹¹ UNFPA s. 11.

⁹² Europaparlamentets resolution av den 4 oktober 2017 punkt F; Europaparlamentets resolution av den 4 juli 2018 punkt A; UNFPA s. 11; ECPAT s. 19; Human Rights Watch s. 77; FN:s generalförsamling A/HRC/21/41 s. 5 punkt 14 och 27.

Faktorer som maktdynamiken mellan vuxna och barn kan även medföra att barn på grund av sociala eller känslomässiga påtryckningar från den egna familjen inte kan ge sitt fria samtycke. Även där det inte har förekommit någon uppenbar användning av hot eller våld kan de flesta barn inte realistiskt ifrågasätta eller vägra sina föräldrars auktoritet.⁹³

3.4.2 Behandling av barnbruden under äktenskapet

Gifta flickor är ofta mycket yngre än sina makar,⁹⁴ och förväntas flytta till ett nytt hushåll.⁹⁵ De förväntas sköta om hushållssysslor och föda barn samtidigt som de har liten eller ingen förhandlingsstyrka i förhållande till sin make gällande möjligheterna att röra sig utanför hemmet, hantera sina tillhörigheter, söka jobb och kontakta sina familjer.⁹⁶ Giftna barn lever på så sätt i en situation av kontroll, som ofta upprätthålls genom våld, hot och förnedring. De är belastade av arbete och kan inte göra egna val som till exempel att tjäna pengar eller neka sin make sex.⁹⁷ Fysisk misshandel är vanligt i dessa äktenskap och forskning visar på att barnbrudar ofta fostrats till att anse att deras makar har en rätt till att misshandla dem om de inte följer makarnas order.⁹⁸

Gifta flickor har i en regel en begränsad möjlighet till utbildning och förvärvsarbete på grund av hushållsansvar, graviditeter och barnuppfostran. Även andra sociala restriktioner som bristande rörlighet och sociala normer om äktenskap och skolgångs oförenlighet hindrar gifta flickors

⁹³ Anti-Slavery International (2013) s. 17; UNFPA s. 11; ECPAT s. 29; jmf Haberland, Chong och Bracken s. 9.

⁹⁴ Anti-Slavery International (2013) s. 10; Haberland, Chong och Bracken s. 19 f.

⁹⁵ Haberland, Chong och Bracken s. 22 f; Jain och Kurtz s. 8 f; Mathur, Greene och Malhotra s. 6 ff.

⁹⁶ Anti-Slavery International (2013) s. 18; Anti-Slavery International (2015) s. 6, ECPAT s. 29, 38, 54, 57; Jensen och Thornton s. 10, ff; FN:s generalförsamling A/HRC/21/41 s. 14; Haberland, Chong och Bracken s. 22 ff; Jain och Kurtz s. 8 f; Mathur, Greene och Malhotra s. 6 ff.

⁹⁷ Anti-Slavery International (2013) s. 18; Anti-Slavery International (2015) s. 6, ECPAT s. 29, 38, 54, 57; Jensen och Thornton s. 10 ff; FN:s generalförsamling A/HRC/21/41 s. 14 punkt 73.

⁹⁸ Jensen och Thornton s. 14 f; Jain och Kurtz s. 8 f.

utvecklingsmöjligheter.⁹⁹ Utbildningen avbryts ofta vid äktenskapets ingående,¹⁰⁰ vilket minskar deras möjligheter till en framtida ekonomisk självständighet.¹⁰¹ Barnbrudar upplever ofta en känsla av hopplöshet över sin nuvarande situation och framtid, där de känner sig isolerade och ensamma.¹⁰²

3.4.3 Äktenskapets upplösning

Många av bestämmelserna om samtycke för att ingå äktenskap kräver även att parterna ska ha en lika rätt att lämna äktenskapet.¹⁰³ Förmågan att lämna eller avsluta ett äktenskap är en integrerad del av en persons rörelsefrihet. Att lämna ett barnäktenskap är sällan enkelt. Forskning visar att sociala repressalier i form av offentligt ogillande, förnedring och förtal är vanligt förekommande för kvinnor som försöker lämna sina äktenskap.¹⁰⁴ Flickorna har ofta fostrats i att fruar måste tåla fysiska samt psykiska övergrepp och tvingas återvända till sina makar om de försöker lämna.¹⁰⁵

Vanligtvis föreligger flera ekonomiska hinder för barnbrudar som vill lämna ett äktenskap. Dessa utgörs exempelvis av en avsaknad av ekonomisk självständighet, förmåga att försörja gemensamma barn och möjlighet att återbetala eventuell brudpeng eller hemgift. Dessa faktorer medför även sociala och känslomässiga hinder.¹⁰⁶ Dessutom kan äktenskap som inte är formellt registrerade inte upplösas, vilket innebär att många kvinnor kan tvingas stanna kvar då de står utan samhällets hjälp eller en rätt till delade tillgångar och ekonomiskt stöd för gemensamma barn.¹⁰⁷

⁹⁹ Mathur, Greene och Malhotra s. 9 f.

¹⁰⁰ UNFPA s. 12; Resolution 69/156 s. 2 f; Resolution 71/175 s. 2 f; Resolution 41/8 s. 2 ff; Jain och Kurtz s. 9.

¹⁰¹ Mathur, Greene och Malhotra s. 6.

¹⁰² ECPAT s. 54.

¹⁰³ Jmf avsnitt 3.3.

¹⁰⁴ Anti-Slavery International (2013) s. 18 f.

¹⁰⁵ Human Rights Watch s. 54 ff.

¹⁰⁶ Anti-Slavery International (2013) s. 19; Human Rights Watch s. 54 ff.

¹⁰⁷ Anti-Slavery International (2013) s. 18 f.

4 Erkännande av barnäktenskap

4.1 Erkännade av barnäktenskap

Artikel 16(2) i CEDAW slår fast att barns trolovning och giftermål inte ska ha någon rättslig verkan. Den fördragsövervakande kommittén för CEDAW har uttalat att artikeln är bindande för alla medlemsstater, oaktat eventuella reservationer, då reservationer går emot konventionens syfte.¹⁰⁸ Denna rättsligt bindande skyldighet för stater kan tolkas som en skyldighet att inte erkänna utländska barnäktenskap.¹⁰⁹

Inom svensk nationell rätt erkänns inte utländska äktenskap där någon av parterna var under 18 år när äktenskapet ingicks och dessa äktenskap saknar därför rättslig verkan i Sverige.¹¹⁰ Även Danmark, Nederländerna och Tyskland har infört ett generellt förbud mot barnäktenskap.¹¹¹ Övriga EU-medlemsstaters lagstiftning varierar mellan krav på att parterna var över 16 år när äktenskapet ingicks till att erkänna alla utländska äktenskap.¹¹² Europarådet har uppmanat medlemsstaterna att avstå från att erkänna utländska barnäktenskap.¹¹³ Europadomstolen har slagit fast att varken artikel 8 eller 12 i EKMR kräver att stater erkänner ett äktenskap som ingåtts av ett 14-årigt barn.¹¹⁴

¹⁰⁸ UN Women.

¹⁰⁹ Wijffelman s. 110.

¹¹⁰ 1 kap. 8 § lag (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

¹¹¹ SOU 2017:96 s. 87, 91 f.

¹¹² FRA, *Current migration situation in EU* s. 11.

¹¹³ Europaparlamentets resolution av den 5 oktober 2005 punkt 14.2.4.

¹¹⁴ *Z.H. and R.H. v. Switzerland* § 44.

4.2 Skyldighet att inte erkänna en situation som laglig

Artikel 41(2) i ARSIWA, vilken enligt International Law Commission (ILC) reflekterar en väletablerad praxis och internationell sedvanerätt,¹¹⁵ ställer upp en skyldighet för stater att inte lagligen erkänna en situation som skapats genom en allvarlig överträdelse av en *jus cogens*-norm.¹¹⁶ Skyldigheten bygger på den allmänna principen att lagliga rättigheter inte kan härledas från en olaglig handling (*ex injuria jus non oritur*).¹¹⁷ Skyldigheten har tolkats som att situationer som uppstått ur ett brott mot en *jus cogens*-norm ska förnekas rättsverkningar.¹¹⁸ Det har framförts att detta eventuellt skulle kunna innebära ett förbud för stater att erkänna utländska barnäktenskap.¹¹⁹

Skyldigheten att inte erkänna kräver att det rör sig om ett brott mot en skyldighet som följer av en *jus cogens*-norm.¹²⁰ Det saknas en uttömmande lista men bekräftade *jus-cogens*-normer är förbuden mot tortyr, folkmord, slaveri, sjöröveri, apartheid och annan grov rasdiskriminering, brott mot mänskligheten och lagarna för väpnad konflikt samt rätten till självbestämmande.¹²¹ För det andra måste överträdelsen vara allvarlig,¹²² vilket innebär en grov eller systematisk underlåtenhet från den ansvariga statens sida att uppfylla skyldigheten. För att betraktas som systematiskt måste en kränkning genomföras på ett organiserat och medvetet sätt. Termen "grov" hänvisar till intensiteten av överträdelsen eller dess effekter.¹²³ International Law Commission har föreslagit att även avsikten att bryta mot

¹¹⁵ ILC Yearbook (1996) s. 72 kommentar till artikel 53 punkt 2.

¹¹⁶ Henriksen s. 117, 131.

¹¹⁷ Dawidowicz s. 677.

¹¹⁸ ILC, *Fifth report on State responsibility* s. 29 punkt 50.

¹¹⁹ Wijffelman s. 110.

¹²⁰ Artikel 40(1) och 41(2) ARSIWA; ILC Yearbook (2001) s. 114 f, punkt 4–5,9.

¹²¹ Henriksen s. 33 f; ILC Yearbook (2001) s. 112 f punkt 3–6.

¹²² Artikel 40(1) ARSIWA; ILC Yearbook (2001) s. 114, punkt 4–5.

¹²³ ILC Yearbook (2001) s. 113, punkt 7–8.

normen, omfattningen av och antalet överträdelsen samt allvaret som konsekvenserna medför för offren bör beaktas.¹²⁴

Det har dock ifrågasatts om Artikel 41(2) i ARSIWA är tillämplig på alla *jus cogens*-normer då den oftast åberopats i förhållande till territoriella förvärv.¹²⁵ Hur skyldigheten förhåller sig till andra *jus cogens*-normer är oklart. Stefan Talmon för ett resonemang om att det skulle kunna hävdas att all egendom eller andra rättigheter som bygger på till exempel folkmordshandlingar ska förvägras all rättsverkan av andra stater.¹²⁶

¹²⁴ ILC Yearbook (2001) s. 113 punkt 8–9.

¹²⁵ Dawidowicz s. 683, Talmon s. 103, 120.

¹²⁶ Talmon s. 118.

5 Analys och slutsatser

5.1 Den första frågeställningen

Det finns en tydlig politisk och moralisk vilja bland stater och internationella instanser som FN, EU och ICPD att förbjuda barnäktenskap. Det finns dock flera problematiska aspekter med ett faktiskt förbud mot barnäktenskap under gällande internationell rätt. Problematiken bygger på en avsaknad av enhetliga definitioner då det saknas konsensus i frågor som vem som är ett barn, vad som anses utgöra ett barnäktenskap och vad minimiåldern för att ingå äktenskap ska vara.

Definitionen om vem som anses vara ett barn utgår primärt från barnkonventionen, vilken drar gränsen vid 18 år. Men då konventionen möjliggör för en lägre myndighetsålder i nationell lagstiftning blir gränsdragningen vag och en absolut definition av barnäktenskap utifrån barnkonventionen är inte möjlig.

Frågan är då om barnäktenskap kan definieras genom en minimiålder för att ingå äktenskap. Det finns en tydlig internationell vilja och skyldighet för stater att anta en minimiålder, men svårigheter har förekommit inom världssamfundet vid fastställandet av denna åldersgräns. Internationella organisationer samt de fördragsövervakande kommittéerna för barnkonventionen och CEDAW anser att barnäktenskap är äktenskap där minst en av parterna är under 18 år. Även EU har uttalat gränsen bör gå vid 18 år. Dock finns det skäl för att ifrågasätta ifall en absolut gränsdragning vid 18 år har stöd bland världens stater då det finns en utbredd möjlighet i nationell lagstiftning att ingå äktenskap innan 18 år.

Rent symboliskt upprätthålls åldersgränsen inom EU då minimiåldern för att ingå äktenskap, som huvudregel, är 18 år i samtliga medlemsstater. Men en enhetlig minimiålder är inte uppnådd då alla medlemsstater utom fyra

möjliggör för en lägre ålder om samtycke finns från föräldrar eller relevanta myndigheter. Även Afrikanska unionen har kommit överens om en minimiålder på 18 år, något som dock inte efterlevs. FN har uttalat att åldersgränsen inte bör vara lägre än 15 år, vilket verkar vara den mest internationellt accepterade gränsen då även många afrikanska stater uppfyller detta. Äktenskap med parter yngre än 15 år är dock förekommande.

Sammanfattningsvis saknas en enhetlig internationell definition av barnäktenskap och medlemsstater inom EU och Afrikanska unionen har lagstiftning som inte helt överensstämmer med deras internationella förpliktelser.

Det går även att argumentera för att barnäktenskap ska omfattas av förbudet mot tvångsäktenskap. Det är vedertaget att tvångsäktenskap avser äktenskap där fritt samtycke inte har förekommit samt att barn saknar den mognad som krävs för att ge ett sådant samtycke. Dock kvarstår problematiken med att avgöra vem som anses vara ett barn. Om huvudregeln på 18 år i barnkonventionen skulle anses vara normerande uppstår en situation där alla äktenskap med en part under 18 år är att anse som tvångsäktenskap. En sådan argumentation skulle medföra en utbredd gällande nationell legal möjlighet till tvångsäktenskap inom och utom EU.

Det finns ett ytterligare problem med att klassificera barnäktenskap som tvångsäktenskap. Bestämmelserna om samtycke medför endast en skyldighet för staterna att säkerställa att äktenskapen ingås med parternas fria vilja, men inte vad som händer med ett äktenskap där detta inte har skett. Sammanfattningsvis saknas en konsensus för vid vilken ålder mognad inträder och även om stöd skulle tas i de vaga definitionerna av barnäktenskap saknas det en rättslig betydelse då ingångna tvångsäktenskap fortsatt är giltiga.

Innebär förbuden mot slaveri och trälldom ett förbud mot barnäktenskap?

Det går att dra många paralleller mellan barnäktenskap och slaveri samt trälldom. Det finns därmed utrymme att argumentera för att barnäktenskap uppfyller kraven för att klassas som slaveri, något som gjorts flitigt av internationella organisationer. Om så är fallet är barnäktenskap förbjudna under internationell rätt i och med förbudet mot slaveri.

Trots att definitionen av slaveri i slaverikonventionen har varit internationellt accepterad i snart ett sekel har definitionens omfattning problematiserats. Europadomstolens tolkning har varit restriktiv och utgått från att slaverikonventionen endast omfattar slaveri *de jure*. Då privaträttsligt ägande av människor numera är en rättslig omöjlighet blir denna tolkning något snäv då den skulle resultera i att slaveri inte längre existerar. Andra internationella och nationella domstolar har istället argumenterat för att definitionen även inkluderar slaveri *de facto*. På så sätt omfattas även situationer där privaträttsliga ägande inte förekommer men rättigheterna knutna till äganderätten utövas. Den senare tolkningen har fått medhåll från framstående forskare på området.

Hur rättigheterna knutna till äganderätten ska tolkas varierar mellan uttalanden från FN och Bellagio-Harvard-riktlinjerna. Definitionen från FN:s generalsekreterare tar i högre grad sikte på överlåtandet av personen och den kontroll som utövas, medan Bellagio-Harvard-riktlinjerna fokuserar på begränsningen av rörelsefriheten och offrets upplevelse. Det gemensamma draget är att undersöka om situationen går att likställa med hur någon behandlar en ägodel.

Som det framkommer i resultatet ovan innebär barnäktenskap ofta att kvinnan försätts i en situation som på många sätt går att likställa med slaveri. Äktenskapen innebär ofta ett liv som betungas av hushållsarbete och ekonomisk ofrihet där kvinnan är bunden till hemmet, begränsas i sina kontakter och lever ett liv som kontrolleras av maken. Våld är även vanligt

och normaliserat i dessa relationer. Situationen upplevs dessutom ofta som permanent och oföränderlig då barnäktenskap normaliseras under uppfostran och kvinnorna ofta saknar en adekvat utbildning samt det nödvändiga ekonomiska och sociala stödet som krävs för att lämna. Kvinnorna som lämnar riskerar dessutom att tvingas tillbaka till äktenskapen eller återbetala en eventuell brudpeng eller hemgift. För många finns det därför inga alternativ till att stanna i äktenskapet. Om äktenskapet ingåtts genom en religiös eller kulturell sedvänja är äktenskapen dessutom svårare att lämna då de sällan registreras hos myndigheterna och därmed kan kvinnan inte söka hjälp med att upplösa äktenskapet eller få rätt till egendom och underhåll. Det finns därigenom starka skäl för att bedöma barnäktenskap i sig som en form av slaveri då det ger uttryck för utövandet av befogenheter som är knutna till äganderätten. Detta kräver även att slaveri *de facto* omfattas av slaverikonventionen vilket resultatet ovan visar är sannolikt.

Det har visat sig vara svårare att hitta en enhetlig definition för vad som utgör trälldom. Enligt Europadomstolen och IACHR utgörs trälldom av en särskilt allvarlig förnekelse av frihet där offret, genom ett användande av tvång, tvingas tillhandahålla tjänster och inte känner någon möjlighet att ändra en upplevt permanent situation. Trälldom definieras dock i tilläggskonventionen istället som fyra specifika sedvänjor. I enlighet med den ovan gjorda beskrivningen torde barnäktenskap även uppfylla kraven för att utgöra trälldom enligt den definition som fastslagits av domstolarna.

Stoyanova påpekar att kraven som ställs upp av Europadomstolen inte är tillämpliga på alla former av trälldomshandlingar i tilläggskonventionen. Även Allain understryker att olika trälldomshandlingar skulle kunna bära sina egna definitioner. Allain har även valt att ifrågasätta om tilläggskonventionens trälldomshandlingar verkligen utgör trälldom eller om de istället kan anses uppfylla kraven för slaveri, ett resonemang som fått stöd från FN. 'Servile marriage' förbjuds genom tilläggskonventionen och avser situationer där en kvinna kommersialiseras genom äktenskap. Tyngdpunkten ligger på att kvinnan saknar en möjlighet att vägra äktenskapet samt överförs

mellan familjer som en del av en transaktion. Det är därmed troligt att alla former av 'servile marriage' utgör en form av tvångsäktenskap. Allain menar dock att 'servile marriages' i sig utgör slaveri och därigenom ska en bedömning inte göras utifrån kraven för trälldom utan enbart utifrån kraven för slaveri.

Som diskuterat ovan kan barn inte ge sitt samtycke till att ingå äktenskap. Det är dessutom inte troligt att barn kan ifrågasätta det val av make som deras föräldrar gör. Barnäktenskap uppfyller därigenom kravet på att inte kunna vägra äktenskapet. Angående transaktionskravet är det vanligt att barnäktenskap innehåller någon form av hemgift eller brudpeng. Det är dock inte möjligt att fastställa att detta är ett karaktärsdrag för alla barnäktenskap. Att säga att alla barnäktenskap är 'servile marriage' är därmed inte möjligt. En argumentation i linje med Allain medför dock att transaktionskravet är irrelevant då 'servile marriage' enbart ska bedömas utifrån kraven för slaveri.

Uppsatsens första frågeställning besvaras enligt följande. Det saknas en enhetlig internationell definition av vem som anses vara ett barn samt vilken minimiålder som ska tillämpas för att ingå ett äktenskap. Denna bristande definiering medför att det inte finns ett specifikt och applicerbart förbud mot barnäktenskap. På grund av nämnda bristande definiering samt avsaknaden av en enhetlig gränsdragning för mognadsåldern för att ge ett fritt samtycke kan barnäktenskap heller inte anses förbjudna genom bestämmelserna om tvångsäktenskap. Frågan är då om förbudet mot slaveri, trälldom eller 'servile marriage' medför ett förbud mot barnäktenskap. Som ovan visat utgör barnäktenskap i sig slaveri och trälldom enligt Europadomstolen och IACHR men inte säkert 'servile marriage' enligt tilläggskonventionen. Förbudet mot barnäktenskap genom slaveri och trälldom är dock tandlöst då det återigen saknas en definition av barn och barnäktenskap vilket medför att det inte går att bedöma vilka äktenskap som omfattas av förbudet.

5.2 Den andra frågeställningen

Många stater står idag inför problematiken hur de ska hantera utländska barnäktenskap vid asylsökningar. Artikel 16(2) i CEDAW är bindande för alla stater och skulle kunna tolkas som en rättslig skyldighet för stater att inte erkänna barnäktenskap. Men då är frågan var gränsen ska dras rent åldersmässigt? Den fördragsövervakande kommittén för CEDAW har satt gränsen vid 18 år, något som saknar stöd i flertalet av världens nationella rättsordningar. Inom Europa har Europaparlamentet uppmanat medlemsstaterna att inte erkänna utländska barnäktenskap och Europadomstolen har fastslagit att staterna inte behöver erkänna äktenskap där en part är 14 år. Fyra medlemsstater i EU har ett generellt förbud mot äktenskap med parter under 18 år. Här finns det därmed utrymme för att argumentera för att europeiska stater som ställs inför frågan om de ska erkänna utländska barnäktenskap kan välja att inte göra det med stöd av soft law och praxis. Men var åldersgränsen ska gå är inte helt klart.

Det troligaste är nog att FN:s rekommendation om 15 år är den mest gångbara då många europeiska stater fortsatt tillåter att 16-åringar ingår äktenskap. Riktat man blicken vidare mot världssamfundet är det svårare att hitta en konsensus och det är oklart om artikel 16(2) i CEDAW kan efterlevas innan världssamfundet kommer överens om vad som ska utgöra ett barnäktenskap.

Det finnas en möjlighet att argumentera för att stater är skyldiga att inte erkänna utländska barnäktenskap genom principerna som framkommer i artikel 41(2) i ARSIWA.

För att principen ska vara tillämplig måste det vara fråga om en *jus cogens*-norm. Förbudet mot barnäktenskap kan svårligen anses vara en sådan norm. Däremot är förbudet mot slaveri en *jus cogens*-norm. Om barnäktenskap anses falla under förbudet mot slaveri skulle det därmed vara möjligt att tillämpa principen. Det måste även vara fråga om en grov och systematisk överträdelse. Ett erkännande av utländska barnäktenskap skulle kunna tyda

på att den erkännande staten medvetet tolererar kränkningar av förbudet mot slaveri inom sina statsgränser. På grund av antalet barnäktenskap i världen och de allvarliga konsekvenser för flickornas hälsa och utveckling som äktenskapen leder till är det troligen möjligt att kategorisera erkännandet som ett allvarligt brott.

Det ska dock noteras att principens tillämplighet är ifrågasatt och det inte är säkert att den går att tillämpa på alla *jus cogens*-normer. Talmons resonemang om rättsverkningar av folkmordshandlingar torde dock gå att tillämpa även på slaveri. Skyldigheten att inte erkänna rättsverkningarna av slaveri genom barnäktenskapet innebär således att själva äktenskapet inte ska ges någon verkan och stater ska avstå från att erkänna utländska barnäktenskap. Men fram tills det finns en enhetlig definition av ett barnäktenskap är detta endast ett hypotetiskt resonemang.

För att besvara uppsatsens andra frågeställning kan det konstateras att CEDAW inte medför en skyldighet för stater att inte erkänna utländska barnäktenskap då det återigen saknas en enhetlig definition av vem som är ett barn och vad som utgör ett barnäktenskap. Angående ARSIWA återfinns samma problematik samt ytterligare rättsliga oklarheter. Slutsatsen är att det inte kan påvisas någon internationell skyldighet för stater att inte erkänna utländska barnäktenskap.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Sverige

Migrationsverket

Migrationsverket, *Är du gift? Utredning av handläggning av barn som är gifta när de söker skydd i Sverige*, beteckning 1.3.4-2016-22097, 29 mars 2016. (Migrationsverket).

Utredningsbetänkanden

SOU 2012:35: *Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap*. (SOU 2012:35)

SOU 2017:196: *Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap*. (SOU 2017:196)

Europeiska unionen

Europaparlamentet

Europaparlamentets resolution av den 4 juli 2018 om de nästa stegen mot en extern EU-strategi för bekämpning av tidiga äktenskap och tvångsäktenskap (2017/2275(INI)). (Europaparlamentets resolution av den 4 juli 2018).

Europaparlamentets resolution av den 4 oktober 2017 om avskaffande av barnäktenskap (2017/2663(RSP)). (Europaparlamentets resolution av den 4 oktober 2017).

Europaparlamentets resolution av den 5 oktober 2005, *Resolution 1468 (2005) on Forced marriages and child marriages*. (Europaparlamentets resolution av den 5 oktober 2005).

Förenta nationerna (FN)

FN:s generalförsamling

FN:s generalförsamling, *Child, early and forced marriage*, resolution adopted by the General Assembly, 22 januari 2015, A/RES/69/156, tillgänglig på <<https://www.undocs.org/en/A/RES/69/156>> hämtad 2021-12-10. (Resolution 69/156).

FN:s generalförsamling, *Child, early and forced marriage*, resolution adopted by the General Assembly, 23 januari 2017, A/RES/71/175, tillgänglig på <<https://undocs.org/A/RES/71/175>> hämtad 2021-12-10. (Resolution 71/175).

FN:s generalförsamling, *Consequences of child, early and forced marriage*, resolution adopted by the General Assembly, 11 juli 2019, A/HRC/RES/41/8, tillgänglig på <<https://undocs.org/en/A/HRC/RES/41/8>> hämtad 2021-12-10. (Resolution 41/8).

FN:s generalförsamling, *Report of the Special Rapporteur on contemporary forms of slavery, including its causes and consequences - Thematic report on servile marriage*, A/HRC/21/41, 10 juli 2012, tillgänglig på <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-41_en.pdf> hämtad 2021-12-08. (FN:s generalförsamling A/HRC/21/41).

FN:s generalförsamling, *Resolution 2018 (XX) Recommendation on Consent to Marriage, Minimum Age for Marriage and Registration of Marriages*, 1 november 1965, A/RES/2018(XX), tillgänglig på <<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RecommendationOnConsentToMarriage.aspx>> hämtad 2021-11-03. (Resolution 2018 (XX)).

FN:s generalförsamling, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, 25 september 2015, A/RES/70/1, tillgänglig på <https://digitallibrary.un.org/record/3923923?ln=en> hämtad 2022-01-03. (Agenda 2030).

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR)

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR), *Abolishing slavery and its contemporary forms / David Weissbrodt and Anti-Slavery International*, HR/PUB/02/4, 2002, tillgänglig på <<https://digitallibrary.un.org/record/482373>> hämtad 2021-12-10. (OHCHR (2002)).

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR), *Preventing and Eliminating Child, Early and Forced Marriage*, UN-Doc A/HRC/26/22, 22 juli 2014, tillgänglig på <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session26/Documents/A-HRC-26-22_en.doc> hämtad 2021-12-09. (OHCHR (2014)).

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter CCPR

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, *CCPR General Comment No. 19: Article 23 (The Family) Protection of the Family, the Right to Marriage and Equality of the Spouses*, 27 juli 1990, tillgänglig på <<https://oursplatform.org/resource/un-ohchr-ccpr-general-comment-no-19-article-23-family/>> hämtad 2021-12-09. (CCPR General Comment No. 19).

FN:s kommitté för mänskliga rättigheter, *CCPR General Comment No. 28: Article 3 (The Equality of Rights Between Men and Women)*, CCPR/C/21/Rev.1/Add.10, 29 mars 2000, tillgänglig på <[https://adatabase.ohchr.org/IssueLibrary/HRC_General%20comment%20No28%20Article%203%20\(The%20Equality%20of%20rights%20between%20men%20and%20women\).pdf](https://adatabase.ohchr.org/IssueLibrary/HRC_General%20comment%20No28%20Article%203%20(The%20Equality%20of%20rights%20between%20men%20and%20women).pdf)> hämtad 2021-12-09. (CCPR General Comment No. 28).

FN:s kvinnokommitté (CEDAW) och FN:s barnrättskommitté (CRC)

FN:s kvinnokommitté (CEDAW), *CEDAW General Recommendation No. 21: Equality in Marriage and Family Relations*, 1994, tillgänglig på <<https://www.refworld.org/docid/48abd52c0.html>> hämtad 2021-12-09. (CEDAW recommendation No. 21).

FN:s kvinnokommitté (CEDAW)/ FN:s barnrättskommitté (CRC), *Joint general recommendation No. 31 of the CEDAW/ general comment No. 18 of the CRC of the Child on harmful practices*, UN Doc CEDAW/C/GC/31-CRC/C/GC/18, 14 november 2014, tillgänglig på <https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?SymbolNo=CEDAW/C/GC/31/CRC/C/GC/18> hämtad 2021-12-09. (CEDAW/CRC Joint general recommendation).

Övrigt FN-material

Report submitted by the Secretary-General pursuant to resolution 388 (XIII) of the Economic and Social Council of 10 September 1951, "Slavery, the Slave Trade, and Other Forms of Servitude", UN Doc. E/2357, 27 January 1953, tillgänglig på <<https://undocs.org/E/2357>> hämtad 2021-12-09. (Generalsekreterarens rapport till resolution 388 (XIII)).

Litteratur

Allain, Jean och Hickey, Robin, 'Property and the Definition of Slavery', *International and Comparative Law Quarterly*, vol. 61, no. 4, s. 915–938, 2012. (Allain och Hickey).

Allain, Jean, 'On the curious disappearance of human servitude from general international law', *Journal of the History of International Law*, vol. 11, no. 2, s. 303–332, 2009. (Allain (2009a)).

Allain, Jean, 'The Definition of Slavery in International Law', *Howard Law Journal*, vol. 52, no. 2, s. 239–276, 2009. (Allain (2009b)).

Allain, Jean, 'The Legal Definition of Slavery into the Twenty-First Century: From the Historical to the Contemporary', i: Allain, Jean (red.), *The Legal Understanding of Slavery*, s. 200–219, Oxford University Press, Oxford, 2012. (Allain (2012)).

Allain, Jean, *Slavery in international law of human exploitation and trafficking*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2013. (Allain (2013)).

Allain, Jean, *The Law and Slavery*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2015. (Allain (2015)).

Cullen, Holly, 'Contemporary International Legal Norms on Slavery', i: Allain, Jean (red.): *The Legal Understanding of Slavery: From the Historical to the Contemporary*, Oxford University Press, Oxford, 2012. (Cullen).

Dawidowicz, Martin, 'The Obligation of Non-Recognition of an Unlawful Situation', i: Crawford, James; Pellet, Alain; Olleson, Simon och Parlett, Kate (red.), *The Law of International Responsibility*, Oxford University Press, Oxford, 2010. (Dawidowicz).

Eriksson, Maja K., *The right to marry and to found a family: a world-wide human right*, Iustus Förlag, Uppsala, 1990. (Eriksson).

Gaffney-Rhys, Ruth, 'International law as an instrument to combat child marriage', *The International Journal of Human Rights*, vol. 15, no. 3, s. 359–373, 2011. (Gaffney-Rhys).

Haberland, Nicole; Chong, Erica och Bracken, Hilary J., *Married adolescents: An overview*, paper prepared for the WHO/UNFPA/Population Council Technical Consultation on Married Adolescents, New York: Population Council, 2004. (Haberland, Chong och Bracken).

Henriksen, Anders, *International law*, 3 uppl., Oxford University Press, Oxford, 2021. (Henriksen).

Hickey, Robin, 'Seeking to Understand the Definition of Slavery', i: Allain, Jean, *The Legal Understanding of Slavery*, s. 220–241, Oxford University Press, Oxford, 2012. (Hickey).

Jensen, Robert och Thornton, Rebecca, 'Early Female Marriage in the Developing World', *Gender and Development*, vol. 11, no. 2, s. 9–19, 2003. (Jensen och Thornton).

Johansson, Märta C., 'Slaveri, tvångsarbete, trälldom och annan exploatering: distinktioner & reflektioner inför fortsatt forskning', i: Persson, Annina H. och Ryberg-Welander, Lotti (red.), *Festskrift till Catharina Calleman: i rättens utkanter*, s. 189–206, Iustus Förlag, Uppsala, 2014. (Johansson).

Kleineman, Jan, 'Rättsdogmatisk metod', i: Nääv, Maria och Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, 2 uppl., s. 21–46, Studentlitteratur, Lund, 2018. (Kleineman).

Murray Gastón, Colleen; Misunas, Christina och Cappa, Claudia, 'Child marriage among boys: a global overview of available data', *Vulnerable Children and Youth Studies*, vol. 14, no. 3, s. 219–228, 2019. (Murray Gastón, Misunas och Cappa).

Olsen, Lena, 'Rättsvetenskapliga perspektiv', *Svensk Juristtidning* 2004 s. 105–145. (Olsen).

Parsons, Jennifer; Edmeades, Jeffrey; Kes, Aslihan; Petroni, Suzanne; Sexton, Maggie Sexton och Wodon, Quentin, 'Economic Impacts of Child Marriage: A Review of the Literature', *The Review of Faith & International Affairs*, vol. 13, no. 3, s. 12–22, 2015. (Parsons m.fl.)

Peczenik, Aleksander, 'Om den förvaltningsrättsliga forskningen och rättsdogmatiken', *Förvaltningsrättslig tidskrift* 1990 s. 41–52. (Peczenik).

Sandgren, Claes, 'Är rättsdogmatiken dogmatisk?', *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2005 s. 648–656. (Sandgren).

Stoyanova, Vladislava, *Human Trafficking and Slavery Reconsidered: Conceptual Limits and States' Positive Obligations in European Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2017. (Stoyanova).

Talmon, Stefan, 'Chapter VI. The Duty Not to 'Recognize as Lawful' a Situation Created by the Illegal Use of Force or Other Serious Breaches of a Jus Cogens Obligation: an Obligation without Real Substance?' i: Tomuschat, Christian och Thouvenin, Jean-Marc (red.), *The fundamental rules of the international legal order: jus cogens and obligations erga omnes*, s.99–125, Martinus Nijhoff, Leiden, 2006. (Talmon).

Wijffelman, Anne, 'Child Marriage and Family Reunification: An Analysis under the European Convention on Human Rights of the Dutch Forced Marriage Prevention Act', *Netherlands Quarterly of Human Rights*, vol. 35, no. 2, s. 104–121, 2017. (Wijffelman).

Åhman, Karin; Leviner, Pernilla och Zillén, Kavot (red.), *Barnkonventionen i praktiken: rättsliga utmaningar och möjligheter*, Norstedts juridik, Stockholm, 2020. (Åhman, Leviner och Zillén).

Internationella konventioner

African Charter on the Rights and Welfare of the Child, Addis Ababa 1 juli 1990, tillgänglig på <https://au.int/sites/default/files/treaties/36804-treaty-african_charter_on_rights_welfare_of_the_child.pdf> hämtad 2021-12-09. (ACRWC).

Convention to Suppress the Slave Trade and Slavery, Genève 25 september 1926. (Slaverikonventionen).

Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, International Law Commission, 2001. (ARSIWA).

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Rom 4 november 1950, SÖ 1952:35, se även lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. (EKMR).

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, Charter of Fundamental Rights of the European Union, 26 oktober 2012, 2012/C 326/02. (EU-stadgan).

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Universal Declaration of Human Rights, 10 december 1948. (UNDHR).

FN:s konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor, Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, New York 18 december 1979, SÖ 1980:8. (CEDAW).

FN:s konvention om barnets rättigheter, Convention on the Rights of the Child, New York 20 november 1989, SÖ 1990:20, se även lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. (Barnkonventionen).

Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, International Covenant on Civil and Political Rights, New York 16 december 1966, SÖ 1971:42. (ICCPR).

Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 16 december 1966, SÖ 1971:41. (ICESCR).

League of Arab States, Arab Charter on Human Rights, 2004, tillgänglig på <<https://www.refworld.org/docid/60a28b534.html>> hämtad 2021-12-09. (Arab Charter on Human Rights).

Organization of American States (OAS), American Convention on Human Rights, "Pact of San Jose", Costa Rica, 22 November 1969, tillgänglig på <<https://www.refworld.org/docid/3ae6b36510.html>> hämtad 2021-12-09. (American Convention on Human Rights).

New York-konventionen om samtycke till, minimiålder för samt registrering av äktenskap, Convention on Consent to Marriage, Minimum Age for Marriage and Registration of Marriages, 10 december 1962, SÖ 1964:29. (New York-konventionen).

Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa, 1 juli 2003, tillgänglig på <<https://au.int/en/treaties/protocol-african-charter-human-and-peoples-rights-rights-women-africa>> hämtad 2021-12-09. (Protocol to the African Charter).

Statute of the International Court of Justice, San Francisco 18 oktober 1945. (ICJ-stadgan).

Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery, Genève 7 september 1956. UNTS volym 266 s. 3. (Tilläggskonventionen).

Wienkonventionen om traktaträtten, Vienna Convention on the Law of Treaties, Wien 23 maj 1969, SÖ 1975:1. (Wienkonventionen).

Rapporter/Publikationer

Anti-Slavery International, *Behind Closed Doors: Child Marriage as Slavery*, 21 maj 2015, tillgänglig på <<https://www.antislavery.org/behind-closed-doors-child-marriage-slavery/>> hämtad 2021-12-10. (Anti-Slavery International (2015)).

Anti-Slavery International, *Out of the Shadow: Child marriage and slavery*, 16 april 2013, tillgänglig på <http://www.antislavery.org/wp-content/uploads/2017/01/child_marriage_final-1.pdf> hämtad 2021-12-10. (Anti-Slavery International (2013)).

De Silva-De-Alwis, Rangita, *Child Marriage and the Law: Legislative Reform Initiative Paper Series*, UNICEF Division of Policy and Planning, New York, 2008, tillgänglig på <<https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/child-marriage-and-the-law-legislative-reform-initiative-paper-series/>> hämtad 2021-12-13. (De Silva-De-Alwis).

End Child Prostitution, Child Pornography, and Trafficking of Children for Sexual Purposes (ECPAT), *Thematic report: Unrecognised Sexual Abuse and Exploitation of Children in Child, Early and Forced Marriage*, oktober 2015, tillgänglig på <<https://cdn.icmec.org/wp-content/uploads/2020/04/Unrecognised-sexual-abuse-and-exploitation-in-child-early-and-forced-marriage-ECPAT-2015.pdf>> hämtad 2021-12-08. (ECPAT).

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), *Current migration situation in the EU: separated children*, december 2016, tillgänglig på <https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-december-2016-monthly-migration-report-separated-childr.pdf> hämtad 2021-12-22. (FRA, *Current migration situation in EU*).

Human Rights Watch, *No Way Out: Child Marriage and Human Rights Abuses in Tanzania*. 29 oktober 2014, tillgänglig på <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/tanzania1014_forinsert_ForUpload.pdf> hämtad 2021-12-10. (Human Rights Watch).

Jain, Saranga och Kurz, Kathleen, *New insights on preventing child marriage: a global analysis of factors and programs*, International Center for Research on Women (ICRW), 2007, tillgänglig på <<https://www.icrw.org/publications/new-insights-on-preventing-child-marriage/>> hämtad 2021-12-14. (Jain och Kurtz).

Mathur, Sanyukta, Greene, Margaret och Malhotra Anju, *Too Young to Wed: The Lives, Rights and Health of Young Married Girl*, International Center for Research on Women (ICRW), Washington, D.C, 2003, tillgänglig på <<https://www.issuelab.org/resources/11421/11421.pdf>> hämtad 2021-12-14. (Mathur, Greene och Malhotra).

United Nations Children's Fund (UNICEF), *COVID-19: A threat to progress against child marriage*, UNICEF, New York, 2021, tillgänglig på <<https://data.unicef.org/resources/covid-19-a-threat-to-progress-against-child-marriage/>> hämtad 2021-12-07. (UNICEF (2021b)).

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Early Marriage: A Harmful Traditional Practice. A Statistical Exploration*, New York, April 2005, tillgänglig på <<https://data.unicef.org/resources/early-marriage-a-traditional-harmful-practice-a-statistical-exploration/>> hämtad 2021-12-08. (UNICEF (2005)).

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Towards Ending Child Marriage: Global trends and profiles of progress*, UNICEF, New York, 2021, tillgänglig på <<https://data.unicef.org/resources/towards-ending-child-marriage/>> hämtad 2021-11-03. (UNICEF (2021a)).

United Nations Population Fund (UNFPA), *Marrying Too Young: End child marriage*, UNFPA, New York, 2012, tillgänglig på <<https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/MarryingTooYoung.pdf>> hämtad 2021-11-03. (UNFPA).

Övrigt material

Council of Europe/European Court of Human Rights & Inter-American Court of Human Rights, *Dialogue Across the Atlantic: Selected Case-Law of the European and Inter-American Human Rights Courts*, 2015, tillgänglig på <https://www.echr.coe.int/Documents/Dialogue_Across_Atlantic_ENG.pdf> hämtad 2021-12-21. (Europarådet, Europadomstolen och IACHR, *Dialogue Across the Atlantic*).

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), *Marriage with consent of a public authority and/or public figure*, tillgänglig på <<https://fra.europa.eu/en/content/marriage-consent-public-authority-andor-public-figure>> besökt 2021-12-21. (FRA).

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR), *Child and forced marriage, including in humanitarian settings*, 2020, tillgänglig på <<https://www.ohchr.org/en/issues/women/wrgs/pages/childmarriage.aspx>> besökt 2021-12-06. (OHCHR (2020)).

Girls Not Brides, *Child Marriage Atlas*, tillgänglig på <<https://atlas.girlsnotbrides.org/map/>> besökt 2021-12-21. (Girls Not Brides).

Harris, Chris, *Refugee brides: what should Germany do about its child marriage problem?*, Euronews, 2017-01-25, tillgänglig på <<https://www.euronews.com/2017/01/25/what-should-germany-do-over-its-hundreds-of-under-age-refugee-brides>> besökt 2022-01-03. (Harris).

International Conference on Population and Development (ICPD), *Programme of Action*, tillgänglig på <<https://www.unfpa.org/publications/international-conference-population-and-development-programme-action>> hämtad 2021-12-07. (ICPD).

International Law Commission (ILC), *Fifth report on State responsibility / by Gaetano Arangio-Ruiz, Special Rapporteur*, A/CN.4/453/Add.2, 1993, tillgänglig på <<https://digitallibrary.un.org/record/168940?ln=en>> hämtad 2022-01-03. (ILC, *Fifth report on State responsibility*).

International Law Commission (ILC), *Yearbook of The International Law Commission*, Volume II, part 2, 1996, tillgänglig på <https://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/english/ilc_1996_v2_p2.pdf> hämtad 2021-12-22. (ILC Yearbook (1996)).

International Law Commission (ILC), *Yearbook of The International Law Commission*, Volume II, part 2, 2001, tillgänglig på <https://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/english/ilc_2001_v2_p2.pdf> hämtad 2021-12-22. (ILC Yearbook (2001)).

Malmberg, Fredrik, *Sverige ska utgå från ett skyddsperspektiv - barn kan aldrig samtycka till äktenskap*, Dagens Juridik, 2016-02-04, tillgänglig på <<http://www.dagensjuridik.se/2016/02/debatt-replik-fredrik-malmberg-bo-barnaktenskap>> besökt 2022-01-03. (Malmberg).

Monash University, *Bellagio-Harvard Guidelines on the Legal Parameters of Slavery*, tillgänglig på <<https://www.monash.edu/law/research/centres/castancentre/our-areas-of-work/human-trafficking/bellagio-harvard-guidelines-on-the-legal-parameters-of-slavery>> besökt 2022-01-04. (Monash University)

Research Network on the Legal Parameters of Slavery, *The Bellagio-Harvard Guidelines on the Legal Parameters of Slavery*, 3 mars 2012, tillgänglig på <https://glc.yale.edu/sites/default/files/pdf/the_bellagio_harvard_guidelines_on_the_legal_parameters_of_slavery.pdf> hämtad 2021-12-01. (Bellagio-Harvard-riktlinjerna).

Saf, Carolina, *Utgångspunkten är att utländska barnäktenskap är lagliga i Sverige - och ska respekteras*, Dagens Juridik, 2016-01-26, tillgänglig på <<https://www.dagensjuridik.se/nyheter/debatt-carolina-saf-barnaktenskap/>> besökt 2022-01-03. (Saf).

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Child Marriage*, tillgänglig på <<https://data.unicef.org/topic/child-protection/child-marriage/>>, besökt 2021-12-21. (UNICEF, *Child Marriage*).

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Convention on the Rights of the Child*, tillgänglig på <<https://www.unicef.org/child-rights-convention>>, besökt 2021-11-21. (UNICEF, *Convention on the Rights of the Child*).

United Nations Treaty Collection (UNTC), *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, tillgänglig på <https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&clang=_en>, besökt 2021-12-15. (UNTC, *CEDAW*).

United Nations Treaty Collection (UNTC), *Convention on the Rights of the Child*, tillgänglig på <https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=_en>, besökt 2021-11-21. (UNTC, *Convention on the Rights of the Child*).

UN Women, *Convention on the Elimination on All Forms of Discrimination Against Women: reservations to CEDAW*, tillgänglig på <<https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/reservations.htm>> besökt 2021-12-21. (UN Women).

Van Droogenbroeck v. Belgium, Commission's report of 9 July 1980, Series B no. 44, tillgänglig (på franska) på <<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-73710%22%5D%7D>> hämtad 2021-12-10. Tillgänglig i tryckt format med engelsk översättning i Publications of the European Court of Human Rights, Serie B no. 44. (Van Droogenbroeck v. Belgium).

Wendle, Joel, *Barnäktenskap med 14-åring erkändes av Skatteverket*, Sveriges radio, 2015-02-19, tillgänglig på <<https://sverigesradio.se/artikel/6096214>> besökt 2022-01-03. (Wendle).

Rättsfallsförteckning

Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen)

C.N. and V. v. France, no. 67724/09, 11 oktober 2012. (*C.N. and V.*).

Z.H. and R.H. v. Switzerland, no. 60119/12, 8 december 2015. (*Z.H. and R.H. v. Switzerland*).

Siliadin v. France, no. 73316/01, 26 juli 2005. (*Siliadin v. France*).

Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter (IACHR)

Hacienda Brasil Verde Workers v. Brazil, 20 oktober 2016. (*Brasil Verde Workers*).

High Court of Australia (Australiens högsta domstol)

R. v. Tang [2008] HCA 39, 28 augusti 2008. (*R. v. Tang*).